

DECLARACIÓ I ESTRATÈGIES 2005

Juntes per a promoure la plena incorporació de les dones a la investigació, a la ciència i a la gestió acadèmica

Situació

- La investigació, en ciències i humanitats, i la tecnologia, tenen una influència essencial en el desenvolupament i el progrés de la societat. Determinen la manera en què vivim i pensem i, per tant, com som.
- Les dones i els homes som igualment capaços de contribuir a l'excel·lència intel·lectual, científica i tecnològica i, malgrat això, no tenim ni un tractament ni una consideració iguals en aquests àmbits.
- Que la Ciència tingui un impacte òptim en la societat depèn de que tant dones com homes participem amb igualtat d'oportunitats en la planificació, gestió i desenvolupament de la investigació.
- Avui dia són dones la majoria de qui finalitzen estudis universitaris a Espanya (~60%) i les que obtenen les millors qualificacions.
- La participació de les dones en l'activitat investigadora i docent és molt lluny de ser igualitària respecte de la dels homes, i decreix notablement en les escales professionals altes. Només són dones el ~13% de catedràtics/ques i el 15% de professors/es d'investigació del CSIC.
- La baixa representació de dones en els àmbits de presa de decisions a la Ciència, ha estat denunciada en estudis a nivell europeu. Els informes **ETAN** i **WIR** proporcionen un panorama preocupant del paper de les dones, en els àmbits acadèmic i industrial. (www.cordis.lu/improving/women/documentos.htm)
- Formar personal investigador és car i Espanya només inverteix la meitat de la mitjana de la Unió Europea en R+D. Desaprofitar el talent i la potencial contribució de les dones formades és un malbaratament econòmic addicional injustificable.

Causes

- Les barreres sistemàtiques –fonamentalment implícites–, i els estereotips discriminatoris sobre les dones que existeixen a la societat en general, són una causa important de que les dones ocupin un segon pla en la investigació i la Ciència.
- En el primer graó de la carrera, completar el Doctorat, les dones espanyoles estan al mateix nivell que els homes, però tot i així moltes abandonen després d'aquesta fase.
- Les raons per les quals menys dones trien l'activitat investigadora (tant en ciències naturals, humanitats o tecnologia) i per les que més dones l'abandonen desmotivades, són múltiples, complexes i es potencien entre sí.
- Les dificultats per a conciliar una carrera investigadora competitiva amb la formació d'una família i l'atenció a fills i filles i a la gent gran espanta, i no sense raó, a les llicenciades i doctores, limitant-ne les seves aspiracions.
- A més a més, l'accés i promoció a la carrera acadèmica i científica segueix regint-se per sistemes que afavoreixen l'opció masculina i els, en teoria, objectius barems d'avaluació tampoc escapen als biaixos sexistes.
- En general, la societat i els medis de comunicació no fomenten les aspiracions professionals de les dones. Les nostres institucions no recolzen la mobilitat ni les interrupcions/retorn a la tasca investigadora per necessitats familiars.
- A Espanya encara hi ha poques dones investigadores i docents que serveixin de models positius a qui comença. Fins i tot les pròpies dones de l'elit científica temen, sovint, denunciar el sexisme en els seus àmbits.

*No n'hi ha prou amb deixar passar el temps.
Hem d'actuar, perquè el retrocés és possible!.*

*"Hi ha un aspecte clau que continua limitant el futur potencial investigador d'Europa:
la infra-representació de les dones en els camps de la ciència, la investigació i el desenvolupament".*

Philippe Busquin (any 2000, essent Comissari d'Investigació de la CE)

*"Els finançaments amb fons estatals s'han de concedir únicament a les institucions i organitzacions
les polítiques de les quals inclouin la igualtat de gènere".*

Resolució de la **International Union of Pure and Applied Physics (IUPAP, 2002)**

Compromisos i Estratègies

- Estem convençudes de que tenir en compte les preocupacions, necessitats i aspiracions de les dones, en la mateixa mesura que les dels homes, contribuirà a construir una societat més justa i més creativa, menys llastada pel ressentiment o l'enfrontament.
- Defensem la igualtat d'oportunitats en l'activitat investigadora, en la promoció professional i en la participació en la presa de decisions, i això per ser un dret, no com una concessió.
- Treballem per a fer més visible l'activitat professional de les investigadores, denunciem l'existència de situacions de discriminació i els mecanismes que hi porten.
- Recopilem i divulguem dades de la participació de dones en institucions científiques i universitàries espanyoles a diferents nivells. Analitzem els criteris d'avaluació, aparentment neutres, per a ressaltar-ne el biaix sexista dels resultats.
- Organitzem reunions i seminaris i recolzem iniciatives que ens ajuden a ser conscients de que el 'sostre de vidre' existeix, però es pot trencar.
- Actuem com a veu i nexa de comunicació i col·laboració obert a totes les investigadores i tecnòlogues espanyoles, en tots els camps, i promovem la seva incorporació plena a Europa.
- Reclamem el compliment de les normatives europees en la consecució de la paritat de sexes, sense malmetre l'excel·lència investigadora.
- Col·laborem amb les administracions, institucions i fundacions nacionals i internacionals que promoguin accions positives, correctores del desequilibri entre sexes a la investigació i la Ciència.

Recomanacions

- Tota institució pública en la que s'hi faci investigació i docència ha de generar i fer accessibles les dades del seu personal, a tots els nivells, desagregades per sexes.
- Els centres d'investigació, universitats i la indústria han de posar en marxa un pla d'acció per a detectar biaixos de gènere en els procediments d'admissió i promoció, i per a promoure la conciliació entre la vida laboral, familiar i personal de dones i homes.
- Aquest pla ha d'incloure la monitorització periòdica comparativa de la productivitat i de la distribució de recursos entre ambdós sexes.
- Cada institució ha d'establir objectius realistes i estratègies per a augmentar la proporció de dones en els nivells més alts: investigadores principals, professores d'investigació, catedràtiques, directores de serveis i càrrecs de gestió.
- Cada institució ha de complir, llevat de justificació excepcional, la recomanació europea de que els tribunals de selecció i comitès d'assessorament tinguin com a mínim un 40% de dones. És necessari desenvolupar sistemes d'avaluació que es blindin contra els prejudicis i biaixos de gènere.
- La participació paritària de dones i homes, a tots els nivells, en una institució ha de ser valorada com un indicador positiu per les agències d'avaluació de qualitat en l'ensenyament, la investigació i el desenvolupament tecnològic.
- Els organismes públics, els fòrums polítics i els mitjans de comunicació han de tenir entre les seves prioritats sensibilitzar la societat sobre la situació de les Dones a la Ciència, i contribuir a millorar-la com una qüestió social d'essencial transcendència.
- És responsabilitat de tothom avançar. Els homes han d'estar també implicats en aquest debat doncs les solucions només són possibles comptant amb ells.

Amb la col·laboració de